

Sygn. akt VIII U 1926/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

na posiedzeniu niejawnym w składzie:

Przewodnicząca: sędzia del. Anna Capik-Pater

--	--

po rozpoznaniu w dniu 24 czerwca 2020 r. w Gliwicach

sprawy D. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury i przeliczenie świadczenia

na skutek odwołania D. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 22 sierpnia 2019 r. **nr** (...)

1. oddała odwołanie,
2. wniosek ubezpieczonej z dnia 14 sierpnia 2019r. o przeliczenie świadczenia przekazuje Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

(-) sędzia del. Anna Capik-Pater

Sygn. akt VIII U 1926/19

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 22 sierpnia 2019r. roku – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. , w związku z wnioskiem o emeryturę z dnia 14 sierpnia 2019r. odmówił ubezpieczonej D. R. prawa do przyznania emerytury.

W uzasadnieniu decyzji podano, że wniosek ubezpieczona złożyła w dniu 25 marca 2019r. i od 1 marca 2019r. tj. od pierwszego dnia miesiąca złożenia wniosku ubezpieczona nabyła prawo do emerytury zreformowanej. Tym samym organ rentowy podtrzymał decyzję odmowną z 7 sierpnia 2019r.

Decyzją natomiast z dnia 7 sierpnia 2019r. organ rentowy odmówił uchylecia decyzji z dnia 9 maja 2019r. Wskazał ZUS w uzasadnieniu, że 21 marca 2019r. został ogłoszony wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019r. stanowiący , że „ art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017r. , w zakresie w jakim dotyczył urodzonych w 1953r. kobiet, które przed styczniem 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy jest niezgodny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej” .

Organ rentowy wyjaśnił, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego dotyczy urodzonych w 1953r. kobiet, które do obliczenia emerytury miały zastosowany art. 25 ust. 1 b w/w ustawy. ZUS podkreślił, że wyrok ten nie dotyczy kobiet urodzonych w 1952r. i w związku z tym na podstawie art. 151§1pkt 1 w zw. z art. 145a k.p.a brak podstaw w do uchylenia decyzji z dnia 9 maja 2019r.

Ubezpieczona w odwołaniu od decyzji z dnia 22 sierpnia 2019r. wniosła o jej zmianę. Podniosła, że nie złożyła wniosku o emeryturę w 2012r. z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego, ponieważ nie wiedziała, że winna była to zrobić do końca 2012r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołanie i podtrzymał zaskarżoną decyzję.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Ubezpieczona D. R. urodziła się w dniu (...)

Decyzją z dnia 25 marca 2008r. - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia (...), to jest od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłoszono wniosek w związku z ukończeniem 55 lat i spełnieniem pozostałych przesłanek. Równocześnie wstrzymano wypłatę renty z tytułu niezdolności do pracy jako mniej korzystną.

Prawo do emerytury ubezpieczona nabyła na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst Dz.U. z 2016 roku, poz. 887).

Decyzją z dnia 9 maja 2019r. organ rentowy począwszy od dnia 1 marca 2019r. przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury w związku z jej wnioskiem złożonym w dniu 25 marca 2019r.

Emerytura została wyliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ponieważ jednak emerytura ustalona decyzją z dnia 9 maja 2019r. jest mniej korzystna niż ta ustalona decyzją z dnia 25 marca 2008r. nadal postaje wypłacana emerytura w dotychczasowej wysokości.

Prawomocną decyzją z dnia 7 sierpnia 2019r. organ rentowy odmówił uchylenia decyzji z dnia 9 maja 2019r.

Zaskarżoną decyzją z dnia 22 sierpnia 2019r. roku – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., w związku z wnioskiem o emeryturę z dnia 14 sierpnia 2019r. odmówił ubezpieczonej D. R. prawa do przyznania emerytury, ponieważ prawo do emerytury zreformowanej ubezpieczona nabyła już z dniem (...)co wynika z decyzji z dnia 9 maja 2019r.

Wysokość emerytury obliczona została przy zastosowaniu art. 25 ust. 1 b ustawy o emeryturach i rentach z FUS zgodnie z którym podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 ustawy emerytalnej ustalonej zgodnie z ust. 1 – pomniejsza się o sumę kwot pobranych emerytur.

Wniosek z dnia 14 sierpnia 2019r. o emeryturę zawierał także na osobnej stronie wnioski o przeliczenie świadczenia (k. 19 akt rentowych) i do niego organ rentowy nie odniósł się w zaskarżonej decyzji.

Sąd zważył:

Wyrokiem z dnia 6 marca 2019 roku w sprawie P 20/16 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2017 roku, w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w 1953 roku kobiet, które przed 1 stycznia 2013 roku nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji RP.

Wyrok Trybunału został opublikowany w dnia 21 marca 2019 roku w Dz.U. z 2019 roku, poz. 539.

Trybunał Konstytucyjny zbadał kwestię dopuszczalności posłużenia się przez ustawodawcę mechanizmem obliczania podstawy emerytury powszechnej z potrąceniem kwot wcześniejszej emerytury pobieranej przez ubezpieczonych wobec kobiet urodzonych w 1953 roku i jego zgodności z art. 2 Konstytucji.

Trybunał wskazał, że uprawnienie do wcześniejszego przejścia na emeryturę wynikające z art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej było – w warunkach reformy z 1999 roku – jednym ze szczególnych rozwiązań ustawowych. Stanowiło element łagodzący przechodzenie do nowego systemu emerytalnego dla osób, które ukończyły wiek co najmniej 50 lat, a przy tym legitymowały się wieloletnim stażem zawodowym.

Badając zgodność art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej z art. 2 Konstytucji i z wyrażoną w tym przepisie zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, Trybunał uwzględnił, że kobiety, które zdecydowały się skorzystać z możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę nie wiedziały – w chwili podejmowania tej decyzji – o konsekwencjach, jakie ta decyzja będzie miała w odniesieniu do ich przyszłego świadczenia, czyli emerytury uzyskiwanej po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Osoby te decydowały się na wcześniejszą emeryturę ufając, że państwo nie zmieni reguł jej postrzegania w odniesieniu do powszechnego świadczenia emerytalnego. Tymczasem reguły te zostały zmodyfikowane, nie dając ich adresatom możliwości stosownej reakcji.

Trybunał podkreślił, że to z mocy wyraźnego postanowienia ustawodawcy modyfikacja systemu emerytalnego nie objęła tej grupy kobiet, jeżeli spełniały warunki przejścia na wcześniejszą emeryturę i z możliwości takiej skorzystały. Tym samym stworzył on dodatkowe gwarancje realizacji uprawnień emerytalnych według zasad starego systemu. Z uwagi na to, że uprawnienia te z założenia miały charakter przejściowy – obowiązujący do czasu ich wygaśnięcia – nastąpiło niejako wzmocnienie usprawiedliwionego przekonania tych kobiet, że ustawodawca nie wycofa się z ich realizacji oraz, że nie będą miały do nich zastosowania nowe uregulowania.

Trybunał podkreślił, że podejmowanie przez ubezpieczonych decyzji o przejściu na wcześniejszą emeryturę nie może wiązać się z pozostawaniem w niepewności co do ukształtowania ich sytuacji prawnej w przyszłości, jeżeli jest konsekwencją decyzji podjętych w oparciu o obowiązujący stan prawny. Rozpoczęcie realizacji prawa do wcześniejszej emerytury, która bezpośrednio wpływa na wysokość emerytury powszechnej – w oparciu o zasadę zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa – stanowi podstawę uzasadnionego oczekiwania, że ustawodawca nie zmieni w sposób niekorzystny „reguł gry” w stosunku do osób korzystających ze swoich uprawnień na zasadach wskazanych w ustawie. Nie będzie tym samym pułapką dla tych, którzy w zaufaniu do obowiązującego prawa, określającego w dodatku horyzont czasowy wypłacanych świadczeń i zasad ich realizacji, skorzystali ze swoich uprawnień.

Trybunał podkreślił, że racjonalnie działający ustawodawca powinien uwzględnić łączące się z tym skutki w sferze finansów publicznych, których planowanie w systemie świadczeń emerytalnych musi obejmować statystyczny okres długości życia tych osób po przejściu na emeryturę. Zasada zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa wyklucza możliwość formułowania obietnic bez pokrycia bądź nagłego wycofywania się przez państwo ze złożonych obietnic lub ustalonych reguł postępowania. Stanowi to bowiem niedopuszczalne nadużywanie pozycji przez organy władzy względem obywateli. Dotyczy to w szczególności sytuacji, w której obywatel, układając swoje interesy, podejmuje decyzje dotyczące długiej perspektywy czasu i przewiduje jej konsekwencje na podstawie obowiązującego stanu prawnego. Zmiana tego stanu oznacza wówczas zaskoczenie, którego w danych okolicznościach nie mógł przewidzieć, a tym samym dostosować się do nowej sytuacji, w sposób, który nie wywrze negatywnych konsekwencji w sferze jego uprawnień.

Ubezpieczona urodziła się w roku 1952.

Na pewno, podobnie jak kobiety z rocznika 1953, ubezpieczona przechodząc na emeryturę wcześniejszą roku 2008, nie miała świadomości co do skutków prawnych, jakie może wywołać w sferze jej przyszłych uprawnień z tytułu emerytury powszechnej pobieranie świadczeń emerytalnych.

W chwili nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury w powszechnym wieku art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej nie obowiązywał, a zatem nie wywoływał jeszcze skutku prawnego.

„ Kobiety urodzone w 1952 r. (choćby nawet urodziły się 31 grudnia 1952 r.) - przy sześciomiesięcznej *vacatio legis* - miały, po pierwsze, czas na podjęcie decyzji zapobiegającej niekorzystnym skutkom nowelizacji oraz, po drugie, możliwość zrealizowania prawa na starych zasadach (bez potrąceń). Z tego powodu nie można twierdzić, że przyrzeczenia złożone tym osobom przed zmianą przepisów pozostały bez pokrycia albo że wycofanie się państwa z dotychczasowych uregulowań miało nagły charakter. Należy zatem podsumować, że ustawodawca, umożliwiając kobietom z roczników 1949-52 realizację świadczenia na dotychczasowych zasadach, uczynił zadość zasadzie lojalności, a wobec nieuzasadnionego aksjologicznie dynamicznego przyrostu emerytury powszechnej mógł *ex nunc* dokonać dezaktywacji owego emerytalnego "perpetuum mobile". Niekonstytucyjność rozstrzygnięć względem rocznika 1953 w wyroku P 20/16 skonkludowano stwierdzeniem, że kobiety te nie miały możliwości, by zmienić konsekwencje decyzji podjętych w 2008 r. Fundamentalna różnica między nimi a osobami urodzonymi do końca 1952 polegała zatem na tym, że członkinie tej drugiej grupy miały możliwość zmiany konsekwencji podjętych decyzji.

Respektując zatem stanowisko zawarte w wyroku P 20/16, wypada stwierdzić, że kobiety z rocznika 1952 nie znalazły się "w pułapce" decyzji podjętych przed wejściem w życie art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej". (z uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2019r. III UZP 5/19).

Ubezpieczona warunki uprawniające do przyznania emerytury z powszechnego wieku emerytalnego spełniła w 2012 r., a wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego złożyła w 2019 r. Wniosek ten został rozpatrzony i przyznano ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia 1 marca 2019r. Dlatego prawidłowo organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do przyznania kolejnej emerytury zaskarżoną decyzją z dnia 22 sierpnia 2019r. co skutkowało oddaleniem odwołania na podstawie art. 47714 § 1 k.p.c.

Wniosek natomiast ubezpieczonej o przeliczenie emerytury z 14 sierpnia 2019r. zawarty w piśmie na k. 19 akt organu rentowego o przeliczenie emerytury nie został rozpoznany.

Zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu. Dlatego w punkcie drugim wyroku przekazano do rozpoznania organowi rentowemu wniosek ubezpieczonej o przeliczenie świadczenia.

(-) sędzia (del.) Anna Capik – Pater